Η συμβίωσή μας με τους αλγορίθμους (Τασούλα Καραϊσκάκη)

Categories : ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Date : 25 Αυγούστου, 2021

Ο αντιπρόεδρος της Εθνικής Επιτροπής Βιοηθικής και Τεχνοηθικής, Χαράλαμπος Τσέκερης, καταγράφει τους κινδύνους

Φωτ. SHUTTERSTOCK

Η ζωή μας κυριαρχείται από τους αλγορίθμους. Έξυπνα συστήματα εξορύσσουν πληροφορίες, κλείνουν ραντεβού, διεκπεραιώνουν έγγραφα, πωλούν και διανέμουν προϊόντα, παραδίδουν διαδικτυακά μαθήματα, συγκεντρώνουν και αναλύουν απόψεις πολιτών, εντοπίζουν δικαιούχους επιδομάτων ή υπόπτους εγκλημάτων, επιμετρούν ποινές στα δικαστήρια. Ακόμη, κάνουν ιατρικές διαγνώσεις,

χειρουργούν, μεταφράζουν, γράφουν ρεπορτάζ και βιβλία, ρυθμίζουν την κυκλοφορία, κινούν οχήματα, αεροσκάφη, drowns, κερδίζουν παγκόσμιους πρωταθλητές σε παιχνίδια…

«*Σήμερα, η τεχνολογία είναι σχεδόν στα πάντα γύρω μας. Η τεχνητή νοημοσύνη έφυγε από τα πεδία των ειδικών και διαχέεται στην καθημερινή ζωή. Υπεισέρχεται σε ό,τι ακούμε και λέμε, ό,τι γράφουμε και διαβάζουμε, ό,τι διαδίδουμε και προσλαμβάνουμε, στις καθημερινές και επαγγελματικές πρακτικές μας.* ***Όποτε μπαίνουμε στον υπολογιστή, στις μηχανές αναζήτησης πληροφοριών, στα κοινωνικά δίκτυα, στην αυτοματοποιημένη εξυπηρέτηση, βρισκόμαστε αντιμέτωποι με αλγορίθμους τεχνητής νοημοσύνης, στους οποίους σταδιακά εκχωρούμε μέρος της αυτονομίας μας, της ελεύθερης βούλησής μας***», λέει στην «Κ» ο **κοινωνιολόγος του Διαδικτύου Χαράλαμπος Τσέκερης**, αντιπρόεδρος της Εθνικής Επιτροπής Βιοηθικής και Τεχνοηθικής, που συστάθηκε πρόσφατα με πρόεδρο την καθηγήτρια Έφη Βαγενά. Για τον κ. Τσέκερη, ειδικό στην ψηφιακή επιστήμη και ηθική, «αποφασιστικό ρόλο στη σύγχρονη ψηφιακή επανάσταση, ιδίως στη μετα-πανδημική εποχή, διαδραματίζει το **να μη δεχθεί η κοινωνία παθητικά να την ισοπεδώσει η ψηφιοποίηση**. Αλλά το να αντιληφθεί τη δύναμη των τεχνοηθικών πλαισίων, που μπορούν να βάλουν μια τάξη στην "Αγρια Δύση" των ολοένα και πιο ισχυρών, προηγμένων αλγορίθμων, οι οποίοι είναι **δυσεξήγητοι, αδιαφανείς, επηρεάζουν συμπεριφορές, χειραγωγούν**. Ρομποτική, μηχανική μάθηση, αναλυτική μαζικών δεδομένων μάς έχουν φέρει σε ένα παγκόσμιο υπαρξιακό σταυροδρόμι, και πρέπει να αποφασίσουμε τι κατεύθυνση θα ακολουθήσουμε», σημειώνει. «*Στην κοινωνία της τεχνητής νοημοσύνης συμμετέχουμε χωρίς να έχουμε τον πλήρη έλεγχο. Τα δεδομένα σε παγκόσμιο επίπεδο διπλασιάζονται κάθε 12 ώρες, η ετήσια παραγωγή τους το 2025 θα εκτοξευθεί στα 175 zettabytes, εξαντλώντας τις δυνατότητες των παραδοσιακών μεθόδων υπολογισμού ή αποθήκευσης. Ωστόσο, τα ρομπότ μάς γοητεύουν.****Αυτό που προέχει είναι ο έλεγχος των μηχανών που μας ελέγχουν****. Έλεγχος δεν σημαίνει κυριαρχία, αλλά αμοιβαία εξάρτηση*».

Αυτή τη στιγμή διαμορφώνεται «*μια νέα οικονομική τάξη, η οποία αξιώνει δικαιώματα επί της ανθρώπινης εμπειρίας και την εμπορευματοποιεί, χρησιμοποιώντας ως ανέξοδη πρώτη ύλη την εξόρυξη δεδομένων, τα προγνωστικά, τις συναλλαγές, την κατανάλωση στο Διαδίκτυο. Μέσα από αυτές τις διαδικασίες ενισχύονται* ***δύο παγκόσμια ρίσκα: η όξυνση των ψηφιακών ανισοτήτων***

και η υπερσυγκέντρωση ψηφιακού πλούτου*, η οποία εξελίσσεται αχαλίνωτα και καταστροφικά δίχως τους απαραίτητους τεχνοηθικούς και κανονιστικούς περιορισμούς*», εξηγεί ο κ. Τσέκερης.

Ο κοινωνιολόγος του Διαδικτύου, Χαράλαμπος Τσέκερης.

Η τεχνοηθική

Τι είναι η τεχνοηθική; «*Είναι το αντίβαρο στη διάχυτη επιτήρηση και στην ασυμμετρία ισχύος που αντιμετωπίζουμε σήμερα. Ως μέσα χρησιμοποιεί τον φιλοσοφικό και διεπιστημονικό στοχασμό, τον δημόσιο διάλογο και τη ρύθμιση του τεχνολογικού πεδίου από το δίκαιο. Κύριος στόχος της, η* ***προστασία της ανθρώπινης αξιοπρέπειας****. Και δεν μένει στις αφηρημένες καθολικές αρχές, περνάει σε πρακτικές εφαρμογές ανίχνευσης και ανάλυσης τάσεων, σενάρια μελλοντικής διαχείρισης προβλημάτων*». **Η τεχνολογία μπορεί να φέρει τη μεγαλύτερη πρόοδο, αλλά και τη μεγαλύτερη καταστροφή**. «*Μπορεί να μας κάνει καλύτερους, να ενισχύσει την αμοιβαία κατανόηση όπως κατά την πανδημία,*

να μας κάνει περισσότερο ηθικούς, αλλά και να αποκαλύψει τη σκοτεινή πλευρά μας, την εχθρότητα, τη μισαλλοδοξία, το έγκλημα. Για παράδειγμα, με την τρισδιάστατη εκτύπωση μπορούμε να χτίσουμε ολόκληρα χωριά, λύνοντας το πρόβλημα της αστεγίας, νοσοκομεία και σχολεία, όπως γίνεται στη Μαδαγασκάρη, τρόφιμα, ιματισμό, αλλά να εκτυπώσουμε και όπλα. Η τεχνολογία μπορεί να προστατεύσει το περιβάλλον, αλλά και να το καταστρέψει, να δημιουργήσει θέσεις εργασίες, αλλά και να τις καταργήσει. Κατά την πανδημική περίοδο βρέθηκαν σε δύσκολη θέση οι εργαζόμενοι στον τομέα της λεγόμενης "οικονομίας της περιστασιακής απασχόλησης", οι οποίοι βυθίζονται έτι περαιτέρω σε συνθήκες οξείας επισφάλειας. Η τεχνοηθική θέτει πλαίσια, με επίκεντρο τον άνθρωπο. Διότι ρίζα της ύπαρξης της τεχνολογίας και αδιαχώριστο μέρος της είναι ο ίδιος ο άνθρωπος».

Η σύσταση, στην Ελλάδα, της **Εθνικής Επιτροπής Βιοηθικής και Τεχνοηθικής** «*συνέπεσε με την ευρωπαϊκή νομοθετική πρωτοβουλία για την τεχνητή νοημοσύνη. Η Κομισιόν έστειλε ήδη το προτεινόμενο σχέδιο στο Ευρωκοινοβούλιο, το οποίο καλείται να θέσει υπό έλεγχο την αδιάκριτη επιτήρηση, τη βαθμολόγηση κοινωνικών συμπεριφορών, τη μαζική χρήση βιομετρικών δεδομένων, την αναγνώριση συναισθημάτων, όπως και την πολιτική χειραγώγηση των ψηφιακών χρηστών.* ***Η τεχνολογία τρέχει πολύ γρήγορα, ενώ τα αντίδοτα στις παρενέργειες της υπερβολικής προόδου συνήθως αναπτύσσονται βραδέως, με αποτέλεσμα να αλλοιώνεται η ποιότητα της δημοκρατίας. Χρειαζόμαστε ένα νέο κοινωνικό συμβόλαιο που να ενσωματώνει την τεχνολογία, έναν παγκόσμιο ηθικό οδηγό που να επαναφέρει τον κόσμο στον ανθρωποκεντρικό δρόμο***», αναφέρει ο κ. Τσέκερης. Μέχρι στιγμής η Ε.Ε. έχει υιοθετήσει μια σειρά γραμμών δεοντολογίας και έχει εκδώσει συστάσεις πολιτικής και επενδύσεων για αξιόπιστη τεχνητή νοημοσύνη, όπως και τη σχετική Λευκή Βίβλο, έχει διαμορφώσει μια πανευρωπαϊκή στρατηγική για την αξιοποίηση των δεδομένων και το ψηφιακό μας μέλλον. «*Ακόμη, έχει προνοήσει για την αποφυγή των προκαταλήψεων και των μεροληψιών κατά τις διαδικασίες εκπαίδευσης των συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης (στους αλγορίθμους προβάλλονται τα ανθρώπινα πιστεύω), και ένα ηθικοπρακτικό πλαίσιο για τους προηγμένους αλγορίθμους, ώστε να προστατευθούν αξίες και δικαιώματα, όπως το δικαίωμα των εκπαιδευτικών να έχουν τον τελευταίο λόγο στην αξιολόγηση των μαθητών, ο πλουραλισμός, η ευρωπαϊκή γλωσσική και πολιτισμική ποικιλομορφία*», μας πληροφορεί ο ίδιος.

«*Τα παραπάνω αποτελούν την "ασημένια σφαίρα" της Ε.Ε. στην προσπάθειά της να αντέξει τον ανταγωνισμό με τις ΗΠΑ και την Κίνα, καθώς είναι δύσκολο να παρακολουθήσει τον ρυθμό επενδύσεων αυτών των χωρών. Ελίσσεται μεταξύ των αμερικανικών εταιρειών και των κυβερνητικών πολιτικών της Κίνας, επιλέγοντας τον τρίτο δρόμο, την* ***ηθική τεχνολογία****, ώστε να αποκτήσει συγκριτικό πλεονέκτημα έναντι των αντιπάλων της*». Τα ρίσκα που αναπτύσσονται από τους

τεχνολογικούς κολοσσούς «*επιβάλλεται να αντιμετωπιστούν από διεθνείς θεσμούς, καθώς υπάρχει ο κίνδυνος οι ιδιωτικοί διαδικτυακοί κολοσσοί να εξελιχθούν σε υπερδυνάμεις*», λέει ο κ. Τσέκερης. «*Αλλά απαιτούνται και εθνικές στρατηγικές. Η Ελλάδα θα πρέπει να διαφυλάξει την εθνική ψηφιακή κυριαρχία της, τα δεδομένα του Δημοσίου, καθώς σήμερα ο επεκτατισμός αφορά όχι εδάφη αλλά δεδομένα*», καταλήγει.

(Πηγή: kathimerini.gr*)*